סירוסין לא יצא ר' מונא אומר משום רבי יהודה אף בסירוגין אם שהה כדי לגמור את כולה חוזר לראש אמר רב יוסף הלכה כר' מונא שאמר משום ר' יהודה א"ל אביי לרב יוסף כדי לגמור את כולה מהיכא דקאי לסיפא או דלמא מרישא לסיפא א"ל מרישא לסיפא דא"כ נתת דבריך לשיעורין אמר ר' אבא א"ר ירמיה בר אבא אמר רב הלכה כרבי מונא ושמואל אמר אין הלכה כרבי מונא בסורא מתנו הכי בפומבדיתא מתנו הכי אמר רב כהנא אמר רב הלכה כרבי מונא ושמואל אמר אין הלכה כר' מונא רב ביבי מתני איפכא רב אמר אין הלכה כר' מונא ושמואל אמר הלכה כר' מונא אמר רב יוסף נקוט דרב ביבי בידך דשמואל הוא דחייש ליחידאה דתנן שומרת יבם שקידש אחיו את אחותה משום ר' יהודה בן בתירה אמרו אומרים לו המתן עד שיעשה אחיך הגדול מעשה אמר שמואל הלכה כר' יהודה בן בתירה ת"ר השמיט בה סופר אותיות או פסוקין וקראן הקורא [א] כמתורגמן המתרגם יצא מיתיבי היו בה אותיות מטושטשות או מקורעות אם רשומן ניכר כשרה ואם לאו פסולה לא קשיא הא בכולה הא במקצתה ת"ר השמיט בה הקורא פסוק אחד לא יאמר אקרא את כולה ואח"כ אקרא אותו פסוק אלא קורא מאותו פסוק ואילך נכנס לבית הכנסת ומצא צבור שקראו חציה לא יאמר אקרא חציה עם הצבור ואח"כ אקרא חציה אלא קורא אותה מתחילתה ועד סופה: מתנמנם יצא וכו': היכי דמי מתנמנם אמר רב אשי נים ולא נים תיר ולא תיר דקרו ליה ועני ולא ידע לאהדורי סברא וכי מדכרו ליה מידכר: היה כותבה דורשה ומגיהה אם כוון לבו יצא וכו': היכי דמי אי דקא מסדר פסוקא פסוקא וכתב לה כי כוון לבו מאי הוי על פה הוא אלא דכתב פסוקא פסוקא וקרי ליה ומי יצא והאמר רבי חלבו אמר רב חמא בר גוריא אמר רב הלכה כדברי האומר כולה ואפי' למ"ד מאיש יהודי צריכה שתהא כתובה כולה אלא דמנחה מגילה קמיה וקרי לה מינה פסוקא פסוקא וכתב לה לימא מסייע ליה לרבה בר בר חנה דאמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן אסור לכתוב אות אחת שלא מן הכתב דלמא דאתרמי ליה אתרמויי גופא אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן אסור לכתוב אות אחת שלא מן הכתב מיתיבי אמר רשב"א מעשה בר' מאיר שהלך לעבר שנה בעסיא ולא היה שם מגילה וכתבה מלבו וקראה א"ר אבהו שאני רבי מאיר דמיקיים ביה ועפעפיך יישירו נגדך אמר ליה רמי בר חמא לרבי ירמיה מדפתי מאי ועפעפיך יישירו נגדך אמר לו אלו דברי תורה דכתיב בהו התעיף עיניך בו ואיננו ואפילו הכי מיושרין הן אצל ר' מאיר רב חסדא אשכחיה לרב חננאל דהוה כתב ספרים שלא מן הכתב אמר ליה ראויה כל התורה כולה ליכתב על פיך אלא כך אמרו חכמים אסור לכתוב אות אחת שלא מן הכתב מדקאמר כל התורה כולה ראויה שתיכתב על פיך מכלל דמיושרין הן אצלו והא רבי מאיר כתב שעת הדחק שאני אביי שרא לדבי בר חבו למיכתב תפלין ומזוזות שלא מן הכתב כמאן כי האי תנא דתניא ר' ירמיה אומר משום רבינו תפלין ומזוזות נכתבות שלא מן הכתב ואין צריכות שרטוט והלכתא תפלין אין צריכין שרטוט מזוזות צריכין שרטוט אידי ואידי נכתבות שלא מן הכתב מ"ט מיגרס גריסין: היתה כתובה בסם כו': סם סמא סקרא אמר רבה בר בר חנה סקרתא שמה קומוס קומא קנקנתום

סירוסין. למפרע. כמו סרס את המקרא ודרשהו (ק) וכן יצא מתוכן או מסורס (נדה דף כח.): **דחייש ליחידאה.** במקום שהיחיד מחמיר ורבים מקילין: **שומרת יבם.** מלפה ליבמה ומלוה בגדול ליבם בא אחד מן האחין וקידש את אחותה של יבמה אחר שנפלה היבמה לפניהן: **אומרים לו המתן.** מלכונסה: **עד שיעשה אחיך הגדול מעשה.** ביבמתו או לחלוץ או ליבם. אבל בעוד היבמה לפני כולן לחלוץ או לייבם הרי היא לכל אחד כאשתו על ידי זיקת יבום ואסור באחותה משום אחות אשה דקסבר יש זיקה אפי' בתרי וכל שכן בחד ופליגי רבנן עליה ואמרי הואיל ושני אחים הן אין זיקתו מיוחדת להיות מוטלת על אחד מהן להיות כאשתו ומותר באחותה: **השמיט.** דילג בה הסופר פסוק אחד וקראן הקורא: **כמתורגמן המתרגם.** על פה: **תיר.** ער: **אהדורי סברא.** דבר הבא מבינת הלב: **דקא מסדר פסוקא.** על פה וכתב ליה וקתני יצא ע"י קריאת אותו סידור: **הלכה כדברי האומר כולה.** צריך לקרות. ופליגי בה תנאי במתני' (ע) מהיכן קורא אדם את המגילה ויוצא בה ידי חובתו רבי מאיר אומר כולה ר' יהודה אומר מאיש יהודי (פ): **דמנחא מגילה קמיה.** ומעתיק ממנה: **מסייע ליה לרבה.** מתני' דקתני יצא וליכא לאוקמה אלא במעתיק מן הכתב מסייע ליה לרבה: **דלמא דאיתרמי ליה.** לעולם מותר לכתוב בלא העתק ומתני' דאתרמי ליה מגילה ומעתיק ממנה ואיצטריך לאשמעינן דהיכא דמעתיק ממנה אם כוון לבו יצא: **התעיף עיניך בו ואיננו.** אם תכפול עיניך ממנה הרי היא משתכחת ממך כהרף עין: **דבי בר חבו.** מוכר תפילין הוה כדאמרינן בבבא מציעא (דף כט:) תפילין דבי בר חבו שכיחי: **והלכתא כו'.** כך הלכה למשה מסיני: **מיגרס גריסין.** שגורות בפי הכל: **סמא.** (צ) זרניך בלשון קודש אורפומינט"ו בלע"ז: **סקרא.** צבע אדום שצובעין בו תריסין: **קומא.** שרף אילן:

חרתא

נקוט דרב ביבי בידך. דאמר רב אין הלכה כרבי מונא שאמר שחוזר לראש וכן הלכה דאין צריך לחזור לראש דהלכה כרב באיסורי דאמר כן ורבי יוחנן קאי כוותיה בפרק בתרא דר"ה (דף לד: ושם) דאמר שאם שמע תשע תקיעות בתשע שעות ביום יצא ומקיים התם תניא נמי הכי ומייתי הא ופריך והא אמר רבי יוחנן משום ר"ש בן יהוצדק שאם שהה כדי לגמור את כולה חוזר לראש ומשני הא דידיה הא דרביה ומדתניא כוותיה שמע מינה הלכתא כוותיה ומכאן סומך ר"י כשעומד באמת ויציב שממתין עד שיאמר עם הצבור קדושה וברכו ואמן יהא שמיה רבא: **שקידש** אחיו את אחותה. דווקא קידש אומרים לו המתן מלישא דכיון דאינה עדיין אלא ארוסה נראה שנושא אחות זקוקתו אבל אם נשאה אשתו גמורה היא ואין צריך להמתין דהא פקע זיקה לגמרי ודוקא קידש אחר נפילה אבל קודם נפילה שלא היתה אחות זקוקתו בשעת הקדושין אין אומרים לו המתן שהרי לא היתה שום זיקה מעולם וטעמא דר' יהודה משום דסבר יש זיקה: **תפלין** אינן צריכין שרטוט. פירש ר"ת דכן הלכה: (ק) **קנקנתום** חרתא דאושכפי. פירש הקונטרס ארמינט"א וקשיא דא"כ יהא אסור להטיל ארמינ"ט לתוך הדיו אלא ש"מ דקנקנתוס לא הוי ארמינ"ט דהכי נמי משמע התם (ר) דמפרש טעמא דקנקנתוס אסור משום דכתיב (במדבר ה) וכתב ומחה גבי סוטה כתב שיכול למחות ודיו שיש בו קנקנתוס אינו יכול למחות וא"כ ש"מ דקנקנתוס לאו היינו ארמינ"ט שהרי בכל יום אנו מטילין ארמינ"ט לתוך הדיו שלנו ולפ"ה מתקינן ליה שפיר ונראה כדפי' רשב"ם בעירובין (דף יג. ושם) דקנקנתוס היינו ויטריול"ו ונהי דאמרינן התם שהיא ירוקה מ"מ י"ל שמשחרת כששוחקים אותה הדק הדק:

דיפתרא

עין משפט נר מצוה

טז א מיי' פ"ב מהלכות מגילה הלכה א טוש"ע א"ח סימן תרצ סעיף ה:

יז ב מיי' פ"ו מהל' יבום וחליצה הלכה ח [ופ"א שם הלכה יד] סמג עשין נא טוש"ע אה"ע סימן קנט סעיף ה:

יח ג ד ה מיי' פ"ב מהל' מגילה הלכה י סמג עשין מד"ס ד טוש"ע א"ח סימן תרצ סעיף ג:

יט ו מיי' שם הלכה א טוש"ע שם סעיף ו:

כ ז מיי' פ"ב שם הלכה ג:

כא ח מיי' שם פ"ב הלכה ו טוש"ע שם סעיף יג:

כב ט מיי' פ"א מהל' תפילין הלכה יב טוש"ע י"ד סימן רעד סעיף ג:

כג י מיי' שם טוש"ע א"ח סי' לב סעי' ו:

כד כ מיי' שם [ופ"ה שם הלכה ג] טוש"ע י"ד סימן רפח סעיף ח:

כה ל מיי' שם טוש"ע א"ח סימן לב סעיף כט וסעיף לא [וטור י"ד סימן רפח]:

◆

תורה אור השלם

א. עיניך לנכח יביטו ועפעפיך יישרו נגדך: משלי ד כה

ב. התעיף עיניך בו ואיננו כי עשה יעשה לו כנפים כנשר יעוף השמים: משלי כג ה

◆

לעזי רש"י

אורפומנט"ו [אורפימינ"ט]. צבע צהוב.

◆

רבינו חננאל

סירוסין (א), חרא פרא ידא, אחד וזולתי אחר. כגון שקורא פסוק ומניח פסוק וקורא פסוק שלישי וחוזר וקורא הפסוק השני שהניח, כי האי גוונא לא יצא. ר' מינא אומר משום ר' יהודה אף בסירוגין אם שהה כדי לגמור את כולה אע"ג שחזר וקרא הנשאר והשלימה לא יצא. ואוקימנא בששהא כדי לגמור את כולה מרישא לסיפא מויהי בימי אחשורוש עד כי מרדכי היהודי. ואסיקנא אמר רב יוסף נקוט דרב ביבי בידך דאמר רב אין הלכה כר' מינא ושמואל אמר הלכה כר' מינא, דשמעינן לשמואל דחייש ליחידאה דתנן שומרת יבם שקידש אחיו את אחותה כו'. ופשוטה היא. וקיימא לן כרב דאיסורא היא ולא חיישינן לשמואל, אלא אם קראה סירוגין אפילו שהא ככה יצא. ואע"ג דאמר ר' יוחנן משום ר' שמעון בן יהוצדק באחרית ראש השנה בהלל ובמגילה אם שהא כדי לגמור את כולה חוזר לראש, הא אמר ר' יוחנן לר' אבהו לדידי לא סבירא לי. ואימר שמע ט' תקיעות בט' שעות ביום יצא, ותניא כוותיה. ובתלמוד ארץ ישראל אמרו משמיה דרב הלכתא כר' מינא שאמר משום ר' יהודה שאמר משום ר' יוסי הגלילי. ת"ר השמיט בה סופר פסוק ואותיות וקראן הקורא כמתורגמן המתרגם, כלומר דרך המתרגם שמוסיף דברים מלבו לברר הטעם ומצא קורא אותן הדברים על פה, כן גם הקורא אם פסוק או אותיות על פה אעפ"כ יצא. ורמינן עלה (הא) היו בה אותיות מטושטשות או מקורעות אם רישומן ניכר יצא ואם לאו לא יצא. וממתניתין נמי דקתני קראה על פה לא יצא. ופרקינן הני מילי בכולה, אבל פסוק או אותיות אם (ב) עשה וקראן על פה יצא. ת"ר השמיט בה הקורא פסוק, לא יאמר הקורא אקרא את כולה עם הצבור ואחזור ואקרא אותו פסוק, אלא קורא אותה מאותו פסוק. וכן מי שנכנס לכנסת ומצא צבור שקראו חציה, לא יאמר אקרא מיכן ואחר כך אחזור ואקרא חציה הראשון, אלא קורא אותה מתחלתה ועד סופה. קראה מתנמנם יצא. אוקמה רב אשי כגון דנים ולא נים תיר ולא תיר ואי קרו ליה עני להו ולא ידע לאהדורי סברא וכי מדכרו ליה מדכר אם הוא מתנמנם כי האי גוונא יצא ואם [לאו] לא יצא. היה כותבה דורשה ומגיהה אם כיון לבו יצא. בשלמא דורשה ומגיהה אם כוון לבו [לצאת] יצא, דהא כתבה כולה ומנחה קמיה, אלא כותבה היכי דמי. כותבה, מיכן שארבעה עשר מותר בעשיית מלאכה, מיהו בענן לקרותה ממגילה שהיא כתובה כולה. ואוקימנא כדמנחא מגילה שלימה כתובה כולה קמי, וקרי בהא דמנחא קמיה פסוקא פסוקא וכתיב ליה. ובר' יוחנן דאמר אסור לכתוב אפילו אות אחת שלא מן הכתב. ואע"פ דאמרינן דכתב ר' מאיר באסיא מלבו מגילה וקראה, והיה בקי בתורה כולה שהיה יודעה על פה, הא אמרינן שעת הדחק היתה שלא הייתה שם אחרת ומפני שעת הדחק התירו לו. אבל זולתי שעת הדחק לא, ואפילו למי שהוא כר' מאיר. קיימא לן שכתב אחת מלבו והניחה לפניו וכתב אחרת ממנה, שנמצא כותב מן הכתובה דמנחא קמיה. אביי שרא לדבי בר הבו למכתב תפילין ומזוזות שלא מן הכתב כי האי תנא [וכו']. ואסיקנא והילכתא מזוזה צריכה שירטוט, תפילין אין צריכין שירטוט. ואלו ואלו נכתבים שלא מן הכתב. מאי טעמא מגרס גרסי להו. היתה כתובה בסם בסיקרא בקומוס כו'. סם. סמא. סקרא, סיקרתא שמה. קומוס, קומה.

מסורת הש"ס

א) [שבת לה: גיטין יד. ב"ב כט. חולין ט. לב.], ב) [יבמות פג.], ג) שם יח: מא., ד) [תוספתא פ"ב], ה) תענית יב. פסחים קב: יבמות נג. נדה סב., ו) [עי' תוספות תענית יב: ועי"ש היטב תוספות נדה סב.], ז) [לקמן יט.], ח) [שם], ט) מנחות לב:, י) [תוספתא פ"ב], כ) [עי' תוספות יבמות קטו. ד"ה א"ר עקיבא], ל) [גי' הערוך הבו], מ) מנחות לב:, נ) גיטין יט. שבת קד:, ס) [ב"ב קטו:], ע) [לקמן יט.], פ) [לאמר ג.], צ) [חולין פח:], ק) שייך לדף יט., ר) [עירובין יג.],

◆

גליון הש"ס

גמרא עד שיעשה אחיך הגדול. במתניתין יבמות דף מא איתא ולאוס במתניתין במשניות איתא כן ועיין בתוס' שם: שם שהלך לעבר שנה. עיין יבמות קטו ע"א תוד"ה אמר ר"ע: שם שאני ר"מ. עיין מ"ר בראשית פ"ט ל"ו שתירץ ששפתי מגילות כתב נגד הראשונה וקיים השניה:

◆

הגהות הגר"א

[א] גמ' כמתורגמן המתרגם. נ"ב לפרש"י כל זה ספת יתר הוא אבל הפירוש הוא שקראן בלשון תרגום לפי שהיו רגילין בתרגום בעל פה וקמ"ל דלף למכר אשורית יצא בלעז וקמ"ל אף שקרא בכי לשונות יצא דהא צריך לקרות כולה ואף המיעוט מעכב מדקאמר (לעיל ע"א) אלו אין כו' וכ"ה להדיא בפירוש הנ"ל בירושלמי ומ"ש בירושלמי מי שיודע גם אשורית אין יוצא בלעז היינו אם כתובה אשורית דלא כגמ' דילן וקי"ל כגמ' דילן דכוה אף לועז לא יצא מ"מ פשטא דמתני' דקאמר והלועז כו' וגמ' דפריך והא לא ידע כו' ופשטא דירושלמי משמע כדברי הרמב"ן דלא יצא אלא הלועז דוקא וכאן דוקא במקלתה כי היכי דילא בעל פה אלא פ"ל דנגמ' דידן פ"ל כשמואל בירושלמי דלא כר' אבהו מדפריך גמ' מעל פה ולא פריך מתרגום (ועמ"ש רבינו בא"ח סימן תר"ץ):

◆

מוסף רש"י

סירוסין. כגון שקורא הפסוק מסופו לראשו ולכך לא יצא, פירוש אחר סירוסין שקורא פסוק אחד ומניח אחד (האגודה ח"א סי' סו). **שומרת יבם.** ממתנת ליבום יבמה (יבמות יח:). **שקידש אחיו.** אחד מן האחין, את אחותה. לאחר שנפלה זו לפניהם ונזקקה לכולן (שם מא.). **אומרים לו.** לאחים, המתן. מלכנוס, לפי שאסור וקוקתך היא, עד שיעשה אחיך מעשה. עד שייבם אחיך את היבמה ותפקע זיקתה ממך (שם יח:). **תיר.** ער כמתמרגשין (כלאים תה) ויקץ ויתער (תענית יב:). **לאהדורי סברא.** אם צריך ממנו דבר שצריך הרהור אינו יודע לומר כעניד שמתנמנם (שם). **מיגרס גריסין.** רהוטים הם בפי כל אדם ואין טועין בהם, הלכך אין צריך להעתיקם מספר אחר (מנחות לב:). **קומא.** גומא, שרף אילן (שבת קד:).

א) אולי צ"ל סירוסין בירושלמי הדא פרא חדא אחד וולתי אחד כגון וכו' וכ"ה בירושלמי אם כהן לבנא ורבינו מפרש דפרא חדא היינו וולתי אחד.

ב) אולי צ"ל אם השמיט וקרא וכו'.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com